

Datum vergadering	22 mei 2025
Omschrijving agendapunt	Voorstel om financiële middelen beschikbaar te stellen voor verhuizing, beheer en toezicht gemeentearchief
Portefeuillehouder	Wethouder C. Simons
Samenvatting	
Met dit voorstel verzoeken wij u om middelen beschikbaar te stellen voor het verhuizen van het analoog gemeentearchief naar, en het archiefbeheer en -toezicht onder te brengen bij het Zeeuws Archief te Middelburg. Wij zijn ervan overtuigd dat deze investering de beste keuze is om te komen tot een toekomstbestendige archieffunctie, waarbij wordt voldaan aan relevante wetgeving, de kwaliteit van beheer en dienstverlening wordt geborgd, de beste prijs-kwaliteitverhouding heeft en past binnen de kaders van de gebiedsontwikkeling Oostburg. Het zelf blijven uitvoeren van de archieffunctie laat op korte en lange termijn onoverkomelijke problematiek zien.	

Aan de raad,

Inleiding

In uw vergadering van 27 maart 2025 nam u het besluit om het bouwarchief te digitaliseren en voor het digitaal gemeentearchief aan te sluiten op het Zeeuws e-Depot. Over ons voorgenomen besluit van 17 december 2024 betreffende het verhuizen van het analoog gemeentearchief naar, en het archiefbeheer en -toezicht onder te brengen bij het Zeeuws Archief te Middelburg, nam u nog geen besluit.

U besloot om de informatiebijeenkomst van ZorgSaam over hun zorgontwikkeling en plannen in het kader van Vitaal Oostburg van 1 april jongstleden af te wachten.

ZorgSaam heeft op deze informatieavond nogmaals bevestigd dat ZorgSaam haar afspraken zal nakomen en de grondruilvereenkomst niet wenst te ontbinden. Ook is duidelijk geworden dat zij alle gronden nodig hebben en er in hun plannen geen ruimte is voor behoud van de huidige archiefbewaarplaats. ZorgSaam houdt vast aan de afgesproken planning en wil in 2030 opleveren. Dit betekent dat de huidige archiefbewaarplaats niet kan blijven staan en uiterlijk op 31 december 2026 afgebroken moet zijn.

Voor ons betekent dit dat de verhuizing van de archieven uit de archiefbewaarplaats uiterlijk 1 juli 2026 moet zijn voltooid. De totale doorlooptijd van het verhuizen van het archief naar een andere locatie wordt gesteld op 10 maanden. Dit laat geen verder uitstel toe over de keuze van de toekomstige plaats van het archief en er zal een besluit moeten worden genomen om het archief te gaan verhuizen.

Aanleiding

Uit externe onderzoeken (2022, 2023, 2024) blijkt dat ons informatie- en archiefbeheer onvoldoende op orde is. Dit als gevolg van ontwikkelingen zoals digitalisering, toegankelijkheid en aangescherpte wetgeving. De conclusie uit deze onderzoeken is bevestigd in een afgelopen najaar uitgevoerde archiefaudit in opdracht van Gedeputeerde Staten, de wettelijk toezichthouder op dit gebied. Kort samengevat is de conclusie uit deze audit dat onze informatiehuishouding onvoldoende op orde is.

De audit werd uitgevoerd op basis van de huidige Archiefwet (1995). Op 18 februari 2025 nam de Tweede Kamer een nieuwe en strengere Archiefwet (2021) aan.

Genoemde onderzoeken en audit maken dat wij een toekomstbestendige keuze moeten maken. De snelheid waarmee we dat proces vormgeven wordt mede bepaald door onze ambities in het kader van de voorgenomen gebiedsontwikkeling Oostburg in het project Vitaal Oostburg. De gebiedsontwikkeling noopt immers tot heroriëntatie op de plaats waar thans het gemeentelijk archief is gesitueerd.

Onderzochte alternatieven

Op 11 juni 2024 besloten wij onderzoek te laten verrichten naar verschillende scenario's voor de toekomst van het gemeentearchief. In de raadsinformatiebrief van 19 december 2024 informeerden wij u over onze bevindingen. Behalve ons voorkeursscenario (scenario 3) onderzochten wij twee andere scenario's. In beide andere scenario's bleef het fysieke gemeentearchief behouden in de gemeente Sluis, waarbij wij een variant onderzochten met beheer en toezicht in eigen hand (scenario 1) en een variant waarbij beheer en toezicht wordt uitbesteed aan het Zeeuws Archief (scenario 2). Het Zeeuws Archief heeft aangegeven geen mogelijkheden te zien voor een scenario (2) waarbij het archief fysiek in de gemeente Sluis aanwezig blijft en beheer en toezicht door het Zeeuws Archief wordt uitgevoerd. Het Zeeuws Archief is de enige partij in de provincie Zeeland die beschikt over een geschikte opslaglocatie. Het onderzoeken van andere alternatieven achten wij om die reden niet opportuun. Een structurele opslaglocatie buiten de provincie Zeeland achten wij niet wenselijk.

Onderbouwing van ons voorkeursalternatief

Voor ons staat voorop dat onze keuze toekomstbestendig is. Voor ons is dit een toekomst waarin het gemeentearchief professioneel wordt beheerd en tot zijn recht komt. Door gewijzigde wetgeving vormt deze opgave in de komende jaren een hele uitdaging. Uit audits blijkt een sterke kwaliteitsimpuls nodig en meer gekwalificeerd personeel. Beheer en dienstverlening moeten meer dan nu het geval is gericht worden op een goede ontsluiting in de toekomst. De Nieuwe Archiefwet gaat ons daartoe verplichten. We worden verplicht om een Archiefdienst met een bij wet erkend Gemeentearchivaris te hebben. Onze archieven moeten duurzaam toegankelijk zijn waarbij strikte eisen gelden op vlak van bewaring, beschikbaarstelling en risicobeheersing. Het is noodzakelijk dat archieven online beschikbaar worden gesteld zodat iedereen altijd en overal toegang kan krijgen tot informatie en wordt voorkomen dat papieren stukken nodeloos worden blootgesteld aan slijtage en andere risico's. Daarnaast moet sprake zijn van een goede prijs-kwaliteitsverhouding.

Het grootste voordeel van aansluiten bij het Zeeuws Archief is dat wij ons op informatie- en archiefbeheer laten bijstaan en ontzorgen door professionals van het Zeeuws Archief. Dergelijke professionals zijn nauwelijks meer te vinden op de arbeidsmarkt in deze regio. Het garanderen van de benodigde kwaliteit en kwantiteit is daarmee een risico als we de archieffunctie volledig in eigen beheer willen houden. Met de huidige bezetting voldoen we niet aan de huidige wettelijke eisen en wordt het onmogelijk om aan de nieuwe wettelijke eisen te voldoen. De Nieuwe Archiefwet gaat verzwarende eisen stellen aan kwantiteit en kwaliteit van de personele capaciteit. De kwetsbaarheid op vlak van nieuw aan te trekken personeel treft alle functies maar geldt in het bijzonder voor die van Gemeentearchivaris. In het wetsvoorstel Nieuwe Archiefwet wordt – anders dan de Archiefwet 1995 – expliciet voorgescreven dat het hebben van een Gemeentearchivaris verplicht is en dat die alleen kan worden benoemd indien wordt voldaan aan de wettelijke vakbekwaamheidseisen. Het Zeeuws Archief stelt dat hun archivariissen gaan voldoen aan de nieuwe eisen en kunnen worden aangewezen als Gemeentearchivaris. Tevens is één Gemeentearchivaris kwetsbaar, bij ziekte of andere omstandigheden is er geen alternatief voor handen.

Gedeputeerde Staten (GS) liet weten dat zij investeringen in menskracht en expertise verwachten omdat wij anders onmogelijk in staat zullen zijn om de vereiste verbeteringen te realiseren. Wij grijpen liever zelf in voordat GS zich genooddaakt ziet dat te doen. Zij hebben vergaande bevoegdheden met verwaarlozing als argumentatie. Op 1 juli 2025 moeten wij ons verbeterplan bij hen ingediend hebben. Met name op de personele kant verwachten zij dat wij met een adequaat antwoord komen. In de Nieuwe Archiefwet zijn extra handavingsinstrumenten voorzien.

Het Zeeuws Archief biedt ons de noodzakelijke expertise, systemen, menskracht en digitale toegankelijkheid. Zij is in staat om onze waardevolle archiefcollectie goed en eigentijds te beheren. Zij kan de collectie beter toegankelijk maken en promoten dan wij dat zelf kunnen. Wij zijn er gerust in dat een keuze voor het Zeeuws Archief ook voor Gedeputeerde Staten een adequaat antwoord is. Een keuze voor zelf blijven doen baart ons zorgen want maakt ons blijvend kwetsbaar.

Een andere afweging waar we niet omheen kunnen is de voorgenomen gebiedsontwikkeling Oostburg. Beleidsmatige inzichten en contractuele afspraken maken dat, bij de keuze voor een archieffunctie in eigen

beheer, tijdelijke huisvesting moet worden gezocht met in elk geval twee verhuisbewegingen, en geïnvesteerd moet worden in nieuwbouw. Wat voor ons college heel zwaar weegt is een situatie waarin we vier jaar lang geen archief hebben. Dat wensen we te voorkomen omdat in die situatie geen sprake kan zijn van dienstverlening, ontwikkeling en beheer terwijl dat wel noodzakelijk is en ook wettelijk verplicht op grond van de Archiefwet en de Wet Open Overheid.

Los van de inhoudelijke overwegingen blijkt ons voorkeursinitiatief de goedkoopste variant. In onderstaande tabel wordt een afwezig gemaakt tussen beide overgebleven scenario's.

Legenda tabel

Scenario 1: het beheer op de fysieke archieven en toezicht zelf blijven doen en tijdelijk voor de duur van 4 jaar verhuizen naar een opslaglocatie buiten Zeeland, een nieuwe archiefbewaarplaats bouwen bij het nieuwe gemeentehuis, 4 fte extra aannemen inclusief een gemeentearchivaris;

Scenario 3: het Zeeuws Archief aanwijzen als archiefbewaarplaats en als gemeentearchivaris en het archief verhuizen naar Middelburg.

Deze bedragen zijn reeds besloten cq. beschikbaar gesteld bij het voorstel van 27 maart 2025

obv prijspeil 2024, excl. BTW (x € 1.000)		2025		2026		2027		2028		2029	
sc. Zelf Doen	sc. Zeeuws Archief	sc. 1	sc. 3	sc. 1	sc. 3	sc. 1	sc. 3	sc. 1	sc. 3	sc. 1	sc. 3
Incidentele lasten (max. 4 jaar)											
Nulmeting materiële verzorging, conservering, restauratie		20	20								
Transitiekosten toegankelijkheid en e-Depot		75	75								
Via Europese aanbesteding te realiseren tijdelijke opslag minimale variant 1600 meter (zonder bouwarchief)				80		82		84		86	
Verhuiskosten 2 maal (heen en terug) / 1 maal				50	50					54	
Projectleiding en externe inhuur		75	75	25	25	45		25			
Digitalisering bouwarchief via Europese aanbesteding		250	250								
Totaal incidentele lasten		420	420	155	75	127	-	109	-	140	-

Structurele lasten											
Kapitaallasten nieuw archief en onderhoud										60	
Formatie, 4 fte inclusief eigen archivaris				371		386		401		417	
DVO Zeeuws e-Depot		50	50	52	52	53	53	55	55	57	57
DVO-beheer, toezicht, archivaris voor afname 1600 meter (zonder bouwarchief)					288		297		306		315
Totaal structurele lasten		50	50	423	340	439	350	456	361	534	372

Dekkingsmiddelen											
Algemene reserve:											
- nulmeting, conservering, restauratie											
- transitiekosten toegankelijkheid en e-Depot											
- digitaliseren bouwarchief											
- projectleiding											
		420	420	25	25						

- verhuiskosten			50	50						
Vervallen exploitatielasten huidig archief	50	50	144	144	148	148	152	152	156	156
Totaal dekkingsmiddelen	470	470	219	219	148	148	152	152	156	156

Samenvatting:										
- incidentele lasten	420	420	25	25						
			130	50	127	-	109	-	140	-
- structurele lasten	50	50								
			423	340	439	350	456	361	534	372
Totaal lasten (incidenteel + structureel)	470	470	578	415	566	350	565	361	675	372
- dekkingsmiddelen	-470	-470	-25	-25						
			-194	-194	-148	-148	-152	-152	-156	-156
Tekort -> opnemen in Kadernota	-	-	359	196	418	202	413	209	519	216

Uit deze tabel blijkt dat zowel de incidentele lasten als de structurele lasten lager zijn in ons voorkeursscenario.

Voorstel en gevolgen

Gelet op vorenstaande vragen wij u om:

- Een budget van € 50.000 beschikbaar te stellen voor de verhuiskosten in 2026 naar het Zeeuws Archief, ten laste van de algemene reserve;
- Voor 2026 en volgende jaren de structurele lasten (tekorten) mee te nemen in de Kadernota 2026.

Indien u instemt met dit voorstel gaan wij verder met de effectuering van de samenwerking met het Zeeuws Archief en voorbereidingen treffen ten aanzien van zowel de digitalisering als de feitelijke verhuizing. Daartoe zullen we (voor de korte termijn) een dienstverleningsovereenkomst sluiten met het Zeeuws Archief en voorbereidingen treffen om (op de middellange termijn) toe te treden tot de Gemeenschappelijke Regeling. De structurele lasten vanaf 2026 zullen dan als onontkoombare kosten in de Kadernota 2026 worden meegenomen.

In uw vergadering van 6 februari 2025 behandelde u een motie met de strekking om het fysiek archief in de gemeente Sluis te houden. Deze motie is uiteindelijk aangehouden. Indien u, indachtig deze motie, een voorkeur heeft om een nieuw fysiek archief te bouwen dan betekent dit impliciet een keuze voor verhuizing naar een tijdelijk opslaglocatie en voor de andere in dit voorstel omschreven, duurdere variant. In dat geval is het aan uw raad dit voorstel te amenderen, een dekkingsvoorstel voor de (hogere) incidentele kosten mee te nemen in dit amendement en te aanvaarden dat de hogere structurele kosten als onontkoombare kosten in de Kadernota 2026 worden meegenomen.

Oostburg, 8 april 2025.

Hoogachtend,

De secretaris,	De burgemeester,
S.I. de Kievit-Minnaert	mr. M.M.D. Vermue

DE RAAD VAN DE GEMEENTE SLUIS
gelezen het voorstel van het college van burgemeester en wethouders d.d. 8 april 2025

gelet op artikel 189 en verder van de Gemeentewet

BESLUIT:

- Een budget van € 50.000 beschikbaar te stellen voor de verhuiskosten in 2026 naar het Zeeuws Archief, ten laste van de algemene reserve;
- Voor 2026 en volgende jaren de structurele lasten (tekorten) mee te nemen in de Kadernota 2026.

Sluis, 22 mei 2025

DE RAAD VOORNOEMD,

De griffier,

De voorzitter,

mr. P. T. G Claeijs

mr. M. M. D. Vermue

Bijlage(n):

Bijlage 1: Rapport toekomst gemeentearchief Sluis
Bijlage 2: Rapportage KPI-onderzoek Sluis 2022
Bijlage 3: Interbestuurlijk Toezicht -beoordeling gemeente Sluis (vertrouwelijk)
Bijlage 4: DOCFactory – definitief verslag audit - gemeente Sluis (vertrouwelijk)
Bijlage 5: Uitvoeringsprogramma Interbestuurlijk Toezicht 2025 (vertrouwelijk)
Bijlage 6: Advies OR op voorgenomen besluit gemeentearchief
Bijlage 7: conceptvoorstel Zeeuws Archief aan gemeente Sluis
Bijlage 8: concept DVO aansluiting op Zeeuws e-Depot
Bijlage 9: concept DVO archiefbeheer en archieftoezicht
Bijlage 10: concept archievenoverzicht gemeente Sluis